

Dějiny psychologie

Psychoanalýza

Psychoanalýza

- nejznámější směr
- často odmítána akademickými psychology, ale obecně populární
- velký přínos pro psychologii obecně, i když její data, metodologie i teorie byly kritizovány
- množství zdrojů

Důležité postavy

předchůdci

- G. W. Leibniz (1646-1715)
- Johann Fridrich Herbart (1776-1841)
- Arthur Schopenhauer (1788-1860)
- Jean Martin Charcot (1825-1893)

Důležité postavy

zakladatelé

- Joseph Breuer (1842-1925)
- Sigmund Freud (1856-1939)

Důležité postavy

rebelové

- Alfred Adler (1870-1937)
- Sandor Ferenczi (1873-1933)
- Carl Gustav Jung (1875-1961)
- Otto Rank (1884-1939)
- Wilhelm Reich (1897-1957)

Důležité postavy

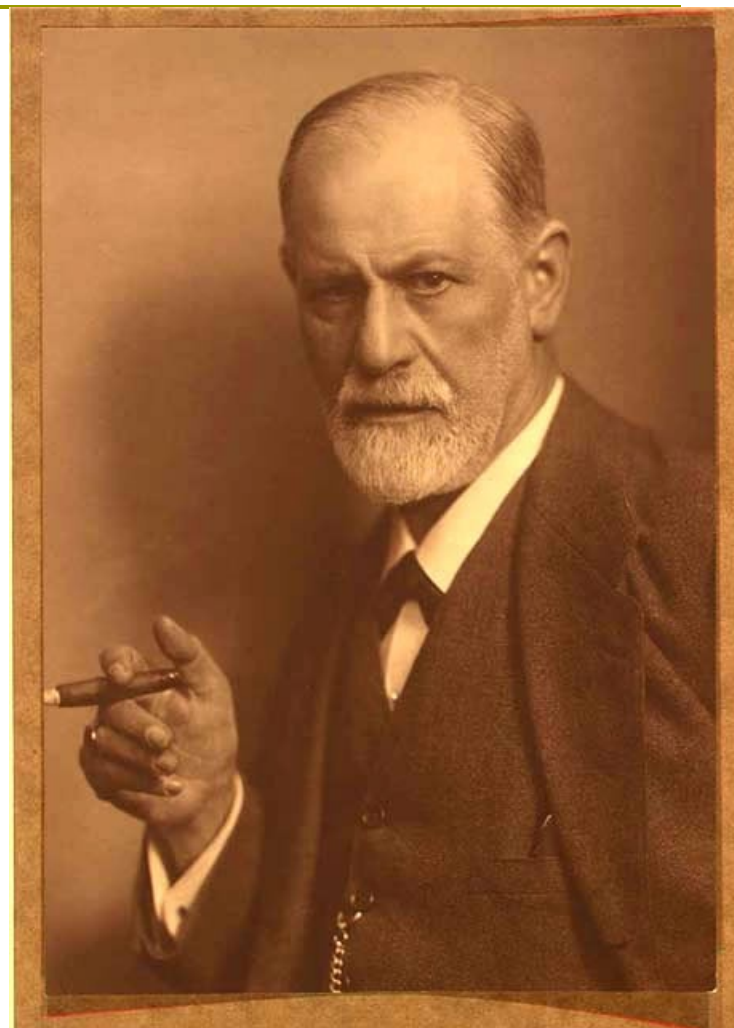
následovníci

školy psychodynamické psychologie

- ❑ ego-psychologie (Anna Freudová, Heinz Hartmann)
- ❑ britská škola objektních vztahů (Melanie Kleinová, Michael Balint)
- ❑ americká škola objektních vztahů (Margaret Mahlerová, Otto Kernberg)
- ❑ psychologie self (Heinz Kohut)
- ❑ kulturní psychoanalýza (Karen Horneyová, Harry Stack Sullivan, Erich Fromm)

Sigmund Freud (1856-1939)

- ❑ studoval medicínu – zájem o neurologii, psychiatrii
- ❑ 1885 stipendium pro studium v Paříži u Charcota, odborníka na hypnózu a hysterii
- ❑ 1895 s Breuerem publikoval *Studien über Hysterie* (obsahovaly mj. případ Anny O.)

Joseph Breuer (1842-1925)

- ❑ praktický lékař
- ❑ Freudův přítel a mentor
- ❑ spoluzakladatel psychoanalýzy
- ❑ po čase názorové neshody s Freudem

Sigmund Freud

- ❑ 1900 Výklad snů
- ❑ shromáždil skupinu spolupracovníků – prvních psychoanalytiků (Abraham, Eitingon, Ferenczi, Rank, Jones, Sachs)
- ❑ po první světové válce velký rozvoj psychoanalýzy
- ❑ 1938 emigrace do Anglie, 1939 umírá na rakovinu

Vznik psychoanalýzy

- zárodek 1895 ve Studiích o hysterii
- **hypnóza** jako metoda **léčení neuróz**, později **metoda volných asociací**
- význam **nevědomých procesů** v etiologii neuróz
- klíčová role **sexuality**
- objev mechanismu **přenosu**

Vývoj Freudova modelu psychiky

□ **afekt-trauma**

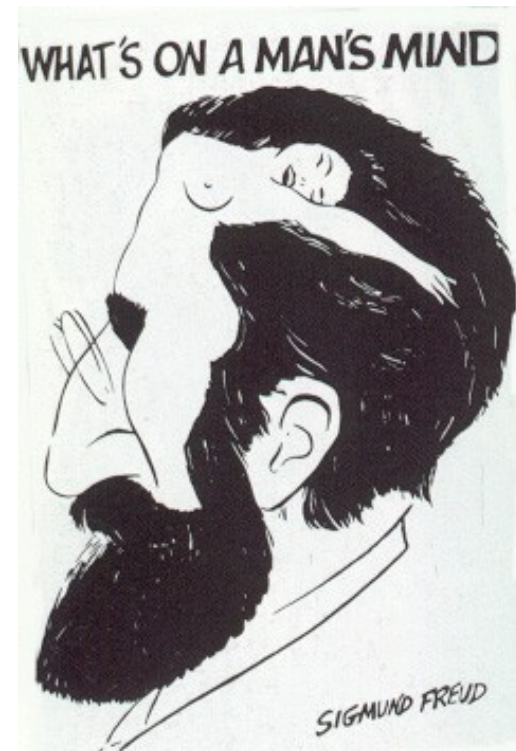
- vědomí-nevědomí
- funkce psychiky = obrana proti nepříjemným afektům, které jsou výsledkem psychických traumat

□ **topografický model lidské psychiky**

- nevědomí-předvědomí-vědomí
- výzkum snů

□ **strukturální model lidské psychiky**

- id, ego, superego

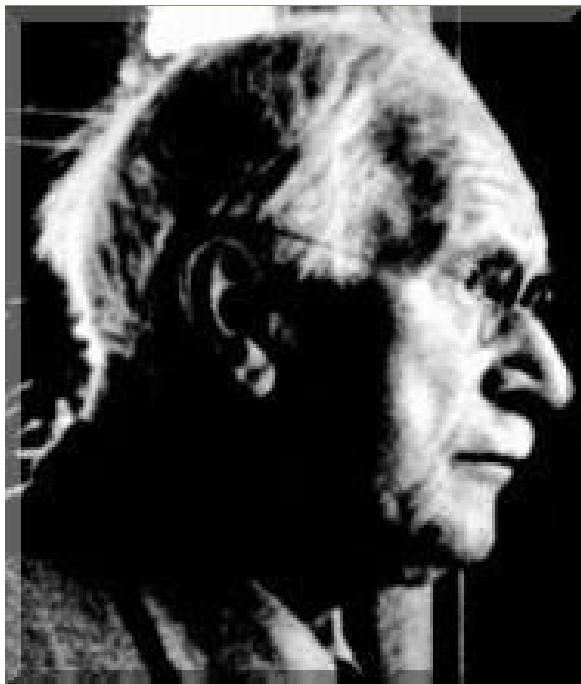

Alfred Adler (1870-1937)

- ❑ zakladatel individuální psychologie
- ❑ důraz na sociální vztahy v rodině, sourozenecké pozice a rivalita
- ❑ základní koncepty – cit sounáležitosti, pocit méněcennosti, úsilí o nadřazenost, životní styl
- ❑ schopnost vytvářet si vlastní osud, zaměřenost na cíl
- ❑ předchůdce humanistické psychologie

Carl Gustav Jung (1875-1961)

- ❑ zakladatel analytické psychologie
- ❑ změnil koncept libida, menší důraz na sexualitu
- ❑ psyché je aktivní a celistvá
- ❑ kolektivní nevědomí, archetypy
- ❑ důraz na přítomnost a budoucnost
- ❑ typologie osobnosti

Otto Rank (1884-1939)

- ❑ původně technik, laik v psychologii
- ❑ důraz na vliv porodního traumatu – základem neuróz separační úzkost
- ❑ předchůdce humanistické a transpersonální psychologie

Sandor Ferenczi (1873-1933)

- navrhl změny především v technikách terapie – aktivní role, empatie a autentičnost terapeuta
- terapie jako náhrada za chybějící vřelý vztah s matkou

Karen Horney (1885-1952)

- představitelka neopsychoanalýzy (kulturní psychoanalýzy)
- potřeby bezpečí a úzkosti, bazální úzkost
- etiologie neuróz, důraz na sociální faktory, především v rodině, méně na biologické faktory

Erich Fromm (1900-1980)

- psychoanalýza s důrazem na společnost
- vliv marxistické filozofie
- svoboda, humanismus
- typy orientace – neproduktivní vs. produktivní

Kritika psychoanalýzy

- přílišný důraz na sex
- nedostatečné podklady teorie
- nepoužívání experimentů, nevědecký přístup
- dogmatismus, kult osobnosti
- nedostatek humanismu

Přínos psychoanalýzy

- zkoumání do té doby zanedbávaných oblastí
- provokativní vysvětlení různých jevů, považovaných za nezkoumatelné
- metoda volných asociací a analýzy snů
- dodala psychologii popularitu a význam mezi laiky

Zařazení psychoanalýzy vzhledem k Watsonovým preskriptivním dimenzím

- **klíčové dimenze**
 - nevědomý mentalismus
 - determinismus
 - dynamický přístup
 - kvalitativní přístup
 - iracionalismus

Doplňující literatura

- **Freud, Sigmund** (1900). *The interpretation of dreams.*
- **Freud, Sigmund** (1901). *The psychopathology of everyday life.*
- **Freud, Sigmund** (1910). *The origin and development of psychoanalysis.* *American Journal of Psychology*, 21, 181-218.
- **Freud, Sigmund** (1914/1917). *The history of the psychoanalytic movement.*
- sebrané spisy S. Freuda, vydávané v českém překladu v Psychoanalytickém nakladatelství

Doplňující literatura

- ❑ **Adler, Alfred** (1931). *What life should mean to you* (Chapter 2: "Mind and body").
- ❑ další články najdete např. v Individual Psychology: The Journal of Adlerian Theory, Research & Practice (přístupný fulltextově v databázi EBSCO)
- ❑ Z Adlerových knih česky vyšlo např.
 - Adler, Alfred** (1993). *Umění rozumět: příběh života a nemoci z pohledu individuální psychologie*. Praha: Práh.
 - Adler, Alfred** (1994). *Psychologie dětí: děti s výchovnými problémy*. Praha: Práh.
 - Adler, Alfred** (1995). *Smysl života*. Praha: Práh.
 - Adler, Alfred** (1999). *Porozumění životu: úvod do individuální psychologie*. Praha: Aurora.

Doplňující literatura

- **Jung, Carl G.** (1910). [The association method.](#) *American Journal of Psychology*, 31, 219-269.
- **Jung, Carl G.** (1921/1923). [General description of the types.](#) Chapter 10 of *Psychological types*.
- Z Jungova díla česky vyšlo např.
 - Jung, C. G.** (1998-2001). *Výbor z díla, sv. I-VI.* Brno: Nakladatelství Tomáše Janečka.
 - Jaffé, A. , Jung, C. G.** (1998). *Vzpomínky, sny, myšlenky C. G. Junga.* Brno: Atlantis.
 - Jung, C. G.** (1993). *Analytická psychologie. Její teorie a praxe.* Praha: Academia.
 - Jung, C. G.** (1995). *Člověk a duše.* Praha: Academia.
 - Jung, C. G.** (1994). *Duše moderního člověka.* Brno: Atlantis.

Doplňující literatura

- z knih Horneyové česky vyšlo např.

Horneyová, K. (2007). *Neurotická osobnost naší doby*. Praha: Portál.

Horneyová, K. (2000). *Neuróza a lidský růst: zápas o seberealizaci*. Praha: Triton.

Horneyová, K. (2004). *Ženská psychologie*. Praha: Triton.

- **Rank, Otto** (1909). *The Myth of the Birth of the Hero*.

Doplňující literatura

- ❑ odkazy na Frommovo dílo (články, recenze, přepisy rozhovorů atd.) najdete [zde](#) v sekci Download
- ❑ z Frommových knih česky vyšlo např.

Fromm, E. (1996). *Umění milovat*. Praha: nakladatelství Josefa Šimona.

Fromm, E. (1992). *Mít nebo být?* Praha: Naše vojsko.

Fromm, E. (1993). *Strach ze svobody*. Praha: Naše vojsko.

Fromm, E. (1997). *Anatomie lidské destruktivity*. Praha: Lidové noviny.

Fromm, E. (1997). *Člověk a psychoanalýza*. Praha: Aurora.

Fromm, E. (1999). *Mýtus, sen a rituál*. Praha: Aurora.

Fromm, E. (2003). *Psychoanalýza a náboženství*. Praha: Aurora.